

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 280/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V č. k. 4 Em 7/2021 z 5. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 36 ods. 1 listiny uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Em 7/2021-952 z 5. januára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka žiada napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a zo súdneho spisu vyplýva, že na základe návrhu oprávneného (otca maloletých detí) zo 16. augusta 2021 je na okresnom súde vedené konanie o výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti o maloleté deti [REDACTED] a [REDACTED]. Okresný súd uznesením č. k. 4 Em 7/2021-629 z 15. augusta 2022 nariadil výkon rozhodnutia, a to uznesenia okresného súdu č. k. 68 P 27/2021-210 z 10. februára 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 112/2021-340 zo 14. mája 2021, ktorým nariadil neodkladné opatrenie a dočasne upravil styk maloletých detí s otcom do právoplatného skončenia konania o úprave styku. Sťažovateľka (matka maloletých detí) podala proti predmetnému uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 CoE 54/2022-902 zo 7. decembra 2022 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Následne okresný súd vydal 5. januára 2023 napadnuté

uznesenie, ktorým uložil sťažovateľke pokutu vo výške 500 eur podľa § 382 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) z dôvodu, že nerešpektovala exekučný titul tým, že zmarila styk oprávneného s maloletými deťmi v čase od vykonateľnosti uznesení o výkone rozhodnutia bez udania relevantného dôvodu.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka nesúhlasí s obsahom napadnutého uznesenia, pričom v podstatnom uviedla, že žiadnym spôsobom negatívne neovplyvňuje vzťah maloletých detí a otca, pričom konanie maloletých detí spočívajúce v ich odmietaní stykať sa s otcom nikdy nebolo motivované zo strany sťažovateľky, teda matky maloletých detí. Sťažovateľka sa snaží maloleté deti pozitívne ovplyvňovať tak, aby kontakt s otcom neodmietali. Ak však maloleté deti kontakt odmietajú, sťažovateľka ich násilím nútiť k styku nemôže.

4. Napadnuté uznesenie je podľa názoru sťažovateľky vydané v rozpore so záujmami maloletých detí. Okresný súd nebral ohľad na názor maloletých (skoro 11-ročných) detí, naopak, tento názor považoval za bezvýznamný. V danom prípade však nebolo preukázané, že by maloleté deti neboli natoľko rozumovo a emocionálne vyspelé, aby si neboli schopné samy uvedomiť toto svoje rozhodnutie, pričom zároveň nebolo nijako preukázané, že by to tak byť nemohlo, resp. že by ich vôľa bola účelovo a systematicky ovplyvňovaná zo strany sťažovateľky. Ak mal okresný súd o postoji maloletých detí pochybnosti, potom mal pristúpiť k vykonaniu ďalších dôkazov, ktoré by skutočne preukázali skutkový stav, ktorý tvrdí okresný súd.

5. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom, resp. znaleckou organizáciou z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie dospelých a klinickej psychológie detí a z odvetvia poradenskej psychológie na vypracovanie a zaslanie znaleckého posudku, pričom uznesením okresného súdu č. k. 4 Em 7/2021-937 z 29. decembra 2022 bola lehota na vypracovanie znaleckého posudku predĺžená do 1. apríla 2023.

6. Podľa názoru sťažovateľky je napadnuté uznesenie v rozpore s ústavným princípom primeranosti zásahov štátnej moci do práv osôb na rešpektovanie rodinného života, pretože od sťažovateľky sa vyžadovalo plnenie povinnosti vymykajúce sa zo sféry jej vplyvu. K uloženiu sankcie došlo bez predchádzajúceho skúmania dôvodov, prečo k realizácii styku nedošlo, resp. došlo v kratšom časovom rozpätí, navyše za situácie, že vo veci je nariadené znalecké dokazovanie, ktoré nebolo skončené. Podľa názoru sťažovateľky dôvody nerealizácie styku nie sú na jej strane, ale na strane otca a maloletých detí.

7. Sťažovateľka na podporu svojej argumentácie poukázala na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a v danej súvislosti uzavrela, že štátne orgány majú síce povinnosť vyvíjať snahu, aby napomohli spolupráci rodičov, avšak ich povinnosť použiť donucovacie prostriedky nie je neobmedzená. Okresný súd mal brať ohľad na záujmy všetkých dotknutých osôb, osobitne na najlepší záujem maloletých detí a práva maloletých detí chránené čl. 8 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstata sťažostnej argumentácie spočíva v tom, že okresný súd mal pri uložení pokuty porušiť označené práva sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru tým, že sa od sťažovateľky prostredníctvom sprostredkovania realizácie styku maloletých detí s otcom vyžadovalo plnenie povinnosti, ktoré sa vymyká zo sféry jej vplyvu. Podľa názoru sťažovateľky dôvody nerealizovania styku nie sú na jej strane, ale výlučne na strane maloletých detí a ich otca, keďže maloleté deti samy a bez nátlaku sťažovateľky styk s otcom odmietajú.

9. Ústavný súd po dôkladnom rozbere súdneho spisu v kontexte sťažovateľkou uplatnených námietok v prvom rade uvádza, že sťažostné dôvody sú takmer výlučne orientované na závery, ku ktorým okresný súd a krajský súd dospeli v rozhodnutiach o nariadení výkonu rozhodnutia. Zásahom, ktorý má podľa názoru sťažovateľky nepriaznivo ovplyvňovať jej označené práva, je však napadnuté uznesenie okresného súdu o uložení pokuty podľa § 382 ods. 1 CMP.

10. Ústavný súd chápe podstatu sťažostnej argumentácie, ktorou sťažovateľka vysvetľuje, prečo sa povinnosť uložená exekučnými titulmi neplnila, resp. plnila v obmedzenom rozsahu. Sťažovateľka je toho názoru, že nezáujem maloletých detí na styku s ich otcom je právom aprobovaným dôvodom, na základe ktorého možno spochybnit' zákonnosť uloženia pokuty podľa § 382 ods. 1 CMP. Ústavný súd však v danej súvislosti ozrejmuje, že v procese výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých má každý procesný úkon konajúceho súdu zasahujúci do právneho postavenia účastníka konania svoj jedinečný čiastkový predmet (objekt). Pokiaľ ide o rozhodovanie podľa § 382 ods. 1 CMP, je takýmto predmetom procesná disciplína spočívajúca v rešpekte k výzve súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom. Procesný kódex (Civilný mimosporový poriadok) neustanovuje žiadne druhové výnimky z povinnosti účastníka konania (povinného) takúto výzvu súdu uposlúchnuť. Ani skutočnosť namietaná sťažovateľkou nepredstavuje zákonom aprobovanú výnimku zbavujúcu povinnosti účastníka konania (povinného) uposlúchnuť výzvu súdu uskutočňujúceho výkon rozhodnutia vo veci maloletých.

11. Naopak, zohľadneniu tvrdenej skutkovej okolnosti, ktorá nastala po vzniku exekučného titulu a mala spôsobiť zánik uloženej povinnosti, slúži inštitút odvolania proti nariadeniu výkonu rozhodnutia podľa § 377 ods. 2 CMP, podľa ktorého odvolanie proti nariadeniu výkonu rozhodnutia možno odôvodniť len tým, že exekučný titul nie je vykonateľný alebo že okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, spôsobili zánik uloženej povinnosti. Tento prostriedok sťažovateľka využila, no nebola s ním na krajskom súde úspešná (uznesenie č. k.1 CoE 54/2022-902 zo 7. decembra 2022).

12. Ústavný súd ďalej pripomína, že účelom vykonávacieho konania vo veciach starostlivosti o maloletých je zabezpečenie dobrovoľného či núteného výkonu rozhodnutia o úprave styku dieťaťa s rodičom. Nemožno totiž opomenúť, že štát prostredníctvom napadnutého konania zabezpečuje svoj pozitívny záväzok vyplývajúci z práva na súkromný a rodinný život v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru a práva rodičov na starostlivosť o deti, resp. práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť v zmysle čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 8 dohovoru.

13. Právo dieťaťa a rodiča „byť spolu“ je jedným zo základných prvkov rodinného života, a to aj v prípade, že sa vzťah rodičov rozpadol. Štátne orgány (v tomto prípade všeobecný súd) sú povinné

prijat' všetky opatrenia smerujúce k rozvoju existujúceho puta medzi dieťaťom a jeho rodičom a naviazaniu styku medzi nimi (rozsudok ESLP vo veci Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, č. 63627/00, § 117 – § 118). Medzi takéto opatrenia patria aj donucovanie prostriedky upravené v § 272 ods. 3 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (resp. v súčasnosti v § 376 a nasl. CMP), ktoré sú všeobecné súdy povinné použiť pre účely zabezpečenia najlepšieho záujmu dieťaťa. Ústavný súd však zdôrazňuje, že pri ich realizácii musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb, predovšetkým na najvyšší záujem dieťaťa a jeho práva (Voleský proti Českej republike, § 118).

14. Na margo samotného uloženia pokuty podľa § 377 ods. 2 CMP prostredníctvom napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že v čase ukladania pokuty napadnutým uznesením nebola vymáhaná povinnosť sťažovateľky právne spochybná, keďže sa zakladala na právoplatnom a vykonateľnom rozhodnutí príslušného súdu. Skutkovo ani sťažovateľka nenamieta, že povinnosť plynúca z exekučných titulov neplnila, prenášala však dôvody jej neplnenia na maloleté deti a ich otca. Z napadnutého uznesenia ani príslušného súdneho spisu rovnako nie je sporným, že okresný súd sťažovateľku bezvýsledne vyzýval na dobrovoľné splnenie povinnosti (body 2 až 5 napadnutého uznesenia). Bez ambície vstupovať na pôdu rozhodovacej právomoci všeobecných súdov preto ústavný súd konštatuje, že je *prima facie* nepochybné, že znaky skutkovej podstaty § 382 ods. 1 CMP boli 5. januára 2023 naplnené. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

15. Na doplnenie ústavný súd dodáva, že normatívna koncepcia konania vo veciach maloletých a nadväzne i konania o výkon rozhodnutia vo veci maloletých je v Civilnom mimosporovom poriadku nastavená z procesného hľadiska dostatočne flexibilne na to, aby sťažovateľka v postavení povinnej dokázala nútený výkon exekučného titulu v závislosti od vývoja skutkového stavu dokumentujúceho stav rodinných vzťahov maloletých detí a v konflikte stojacich rodičov zvrátiť v súlade s najlepším záujmom maloletých detí. Správne zvoleným prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa však zjavne nie je ústavná sťažnosť proti rozhodnutiu ukladajúcemu procesnú sankciu za nesplnenie povinnosti, ktorej procesné uznanie súdnou mocou bolo v relevantnom štádiu exekučného konania nepochybniteľné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu